

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д. ик. н. **Виржиния Иванова Желязкова, ВУЗФ**

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

докторска програма “*Финанси, застраховане и осигуряване*”

Автор: *Добромир Валентинов Дончев*

Тема: „Създаване на модел за управление на дигитална трансформация на бизнес субекти в условията на цифрова икономика чрез методологии за изследване на процеси“

Научен ръководител: *доц. д-р Радостин Григориев Вазов.*

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 135 от 22.03.2024 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф. д.ю.н Борис Велчев съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Създаване на модел за управление на дигитална трансформация на бизнес субекти в условията на цифрова икономика чрез методологии за изследване на процеси“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма “*Финанси, застраховане и осигуряване*”.

Автор на дисертационния труд е Добромир Валентинов Дончев – докторант в самостоятелна форма на обучение към катедра „Финанси и застраховане“ с научен ръководител доц. д-р Радостин Вазов.

Предадените от Добромир Дончев материали включват следните документи:

- Автобиография;
- Копие на дипломата за придобита образователно-квалификационна степен „магистър”;
- Дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“;

- Автореферат към дисертационния труд;
- Справка за изпълнение на националните минимални изисквания на Закона за развитието на академичния състав в Р България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане;
- Справка за цитиранията на кандидата;
- Списък на научните публикации на кандидата по темата на дисертационния труд;
- Резюмета на научните публикации на кандидата;
- Текстовете на научните публикации на кандидата.

Докторантът е приложил общо 5 броя научни публикации – 4 статии и 1 доклад в научни издания - нереферирани списания с научно рецензиране или редактирани колективни томовете. Четирите статии са самостоятелно разработени на български език, докладът е в съавторство и е публикуван на английски език.

Документите са в изрядно състояние, което улеснява рецензирането.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Кандидатът Добромир Дончев притежава бакалавърска степен в областта на инженерните науки то Техническият университет – София и две магистърски степени – от УНИБИТ и от ВУЗФ. През годините на своето развитие като специалист в частния сектор, той натрупва значителен опит в различни бизнес организации, заемайки роли основно свързани с управление на данни и бизнес процеси от областта на информационните технологии.

Именно този опит, в съчетание с предходното у образование, позволяват на кандидата да задълбочи изследванията си в рамките на дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ във ВУЗФ.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Темата на дисертационния труд е безспорно актуална. Дигиталната трансформация е сред императивите на съвременното функциониране на всички икономически субекти, разбира се в различна степен и мащаб в зависимост от вида на тези субекти. Големият въпрос пред всяка организация, изправена пред необходимостта да трансформира модела си в контекста на цифровата икономика е как да стане това. В помощ на отговора на този основен въпрос идват т. нар. „process mining“ методологии, или методологии за анализиране на функционирането на бизнес процесите.

Представеният за рецензиране труд разглежда именно тяхната роля за реализирането на дигиталната трансформация, което го прави дисертабилен и с изявена практическа значимост.

4. Познаване на проблема

От представения дисертационен труд е видно, че докторантът познава много добре изследваната от него материя както от теоретична, така и от практическа гледна точка. Изложението е обогатено с многобройни фигури и таблици, които нагледно представят идеите на автора.

Личи авторската позиция навсякъде в текста, което говори за неговата компетентност в областта на разглеждания проблем. Списъкът с използваната литература би могъл да бъде по-богат, но отчитам особеността, че са цитирани множество интернет страници, в които има богато съдържание. Това е обяснимо като се има предвид изследваната тематика.

5. Методика на изследването

Използваната методология е предимно от областта на качествения анализ, допълнена с резултатите от емпирично изследване под формата на анкетно проучване. Считаю, че избраният подход е подходящ за целите на изследването.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 191 страници. Работата е структурирана в увод, три глави, заключение, списък на използваната литература и приложения.

Уводът плавно въвежда в изследваната тематика и притежава всички реквизити на въведение в дисертационен труд – теза, обект, предмет, цел, задачи, методология, ограничителни условия.

Първата глава има въвеждащ, теоретичен характер. В нея докторантът представя основните видове подходи към дигитална трансформация в бизнеса чрез прилагане на process mining методологии. В тази част на труда са разгледани в исторически и аналитичен план множество практики, подходи и методологии, и това е направено последователно и с висока степен на систематичност.

В рамките на втората глава на труда авторът първо представя гъвкавите методологии за управление на проекти за дигитални инициативи, след това представя и анализира две та-

квива: Scrum и Extreme Programming XP. По-нататък анализира някои системи за осигуряване на качеството и контрол над процесите, като прави сравнение между Agile и CMMI. Накрая представя своя поглед спрямо process mining и ролята му на свързващо звено между BA и Data Science.

Обект на третата глава е предложеният от автора приложен модел на рамка за управление на дигитални инициативи чрез интеграция на process mining. Тук докторантът дава своя интерпретация на приноса на process mining за развитието на някои процеси в икономическата среда – появата на икономика на услугите (некоректно преведна и като „сервитизация“ в труда) и дигитализацията. Не става ясно обаче как точно обвързва описанието на същността на тези безспорни процеси със своята тема. Би било добре да направи това преди последващо публикуване на труда, като авторът въведе по-подоробно читателя в идеята си в началото на третата глава. Икономиката на услугите и дигитализацията се развиват по много други дълбоки геополитически, технологични и икономически причини, а process mining е просто едно средство за мениджмънта на организациите за по-добрата навигация в бързо променящата се бизнес среда.

В заключение коректно са изложени основните изводи от направеното изследване.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Основните приноси на дисертационния труд са от приложен характер. Много добре са представени водещите подходи за реализиране на инициативи и проекти в областта на дигиталната трансформация, предложен е практически модел за осъществяване на дигитални инициативи, което има безспорно стойност за практиката.

8. Лично участие на докторанта

Няма информация, която да дава основания да се поставя под съмнение авторството на представения дисертационен труд. От текста личи ангажираността на докторант Дончев с тематиката, както и много доброто ѝ познаване.

9. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Всички представени за рецензиране във връзка с настоящата процедура пет броя научни публикации са от областта на тематиката на дисертационния труд. Те допълват научните резултати в него и подпомагат популяризирането им. Напълно достатъчни са за изпълнение

на националните минимални изисквания на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане за присъждане на ОНС „доктор“.

10. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Представените научни публикации изпълняват и надхвърлят изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане за присъждане на ОНС „доктор“ по 3.8 Икономика.

11. Критични забележки, въпроси и препоръки

Нямам сериозни критични бележки и препоръки. Приносителите на дисертационния труд, представени в автореферата биха могли да бъдат открити по-добре, за да отразят реално постигнатото от кандидата.

Имам следните въпроси към докторант Дончев:

- Няма ли опасност да забравим да прилагаме простите принципи на управлението, опляняйки се на дигитални решения?
- Според редица наблюдения в практиката често пъти в резултат от прилагането на разнообразни “data mining” решения се стига до генериране на прекомерно много и сложни справки, които вместо да подпомагат ръководствата да вземат решения, водят до объркване. Какво е Вашето мнение, както и решение за този проблем?

12. Лични впечатления

Имам позитивни лични впечатления от докторант Дончев като усърден и амбициозен млад учен с подчертан интерес към най-новите и предизвикателни теми от областта на приложението на информационните технологии за управлението на икономическите процеси в компаниите.

13. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръчвам на докторант Дончев да публикува труда си под формата на книга на основата на дисертационен труд, желателно на английски език с цел постигане на по-висока разпознаваемост.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за негово прилагане. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че докторантът Добромир Дончев притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3. 8. Икономика, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен 'доктор' на Добромир Дончев в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика; докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“ във ВУЗФ.

19 април 2024 г.

Рецензент:

(проф. д. ик. н. В. Желязкова)